

БОРотьба за йменування судді БЛЕКА

Закидають урядові, що знав факти. ВАШИНГТОН. — Вільям Е. Форт, спеціальний асистент генерального прокуратора й бувший співник в адвокатській канцелярії судді Блека, виступив з публичним запереченням заяви генерального прокуратора Комінгса, що, мовляв, уряд нічого не знав про приналежність сенатора Блека до Ку Клас Клену. Каже Форт, що в архівах департаменту судництва є документи, які доказують приналежність Блека до Клену.

КОНГРЕСМЕН АТАКУЄ ПРЕЗИДЕНТА ЗА БЛЕКА Й ЗАХІДНОГО ТУРУ.

ВАШИНГТОН. — У своїй публічній заяві нью-йоркський конгресмен Гемилтон Фиш характеризує подорож президента Рузвельта в західні стейти як утечу перед наслідками афери Блека.

Фиш каже, що мовчанка Блека на закиди доказує правдивість закидів.

ДУМАЮТЬ ЗБИВАТИ ПОЛІТИЧНИЙ КАПІТАЛ ЗО СПРАВИ БЛЕКА.

ВАШИНГТОН. — На зборах провідників Республіканської Партії висказувано радість з комплікацій для федерального уряду з іменування сенатора Блека членом Найвищого Суду. Республіканські провідники сподіваються, що це допоможе їм при наступних виборах повернути настрої населення проти Демократичної Партії.

ЗА ЗЛУКУ ПРОТІ АДМІНІСТРАЦІЙНИХ СИЛ.

ДЕКСТЕР (Мішіген). — Сенатор Ковпланд, котрого населення Нью Йорку, де він був вибраний сенатором, відкинуло оноді як канд. дата на уряд посади міста, виголосив тут перед місцевим клубом „Кивоніс“ промову, в котрій закликав усіх противників реформ президента Рузвельта в обох великих партіях сконсолідуватися в одну політичну організацію для побороування президента, котрого він назвав диктатором.

РОЗБІЖНІСТЬ АКЦІЙ ПРОТИ БЛЕКА.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Гвілер веде акцію за те, щоб сенат повів проти судді Блека „імпічмент“ та усунув його зо становища судді. Конгресмен Мейверік каже, що ініціатори цього руху знають, що вони не мають правих основ для такої акції, а тільки хочуть пошкодити престижеві президента.

Муринські організації взивають президента Рузвельта усунути Блека з Найвищого Суду Злучених Держав.

ДВА МІЛІОНИ ЛЮДЕЙ УЗЯЛИ УЧАСТЬ У ПАРАДІ ЛЕГІОНУ В НЬО ЙОРКУ.

НЬО ЙОРК. — 85,000 людей з Американського Легіону марширували у вікторок вулицями міста в параді з приводу річної конвенції цієї ветеранської організації, а понад два мільйони людей стояли по боках вулиць, котрими йшов похід, та витали його оваційно. В повітря літала повна сотка літаків. Похід тривав цілий день до пізньої ночі.

РЕОРГАНІЗУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКУ ВОЄННУ ФЛЬОТУ.

ВАШИНГТОН. — Департамент воєнної фльоти реорганізує американську воєнну фльоту згідно з вимогами модерної морської тактики. На місце кораблів типу контрторпедовців заведено літаки.

ДАЮТЬ РАДУ, ЯК БЕРЕГТИСЯ ВІД ДИТЯЧОГО ПАРАЛІЖУ.

ШКАГО. — Група ортопедичних лікарів видала по своїй конференції з президентом міської ради здоровля поради населенню міста, як побороувати дитячий параліж. Лікарі радять на випадок занедужання на дитячий параліж: 1) дати хорому повдужання на дитячий параліж; 2) негайно підперти спаралізовані мязи відповідними підпорами; 3) держати пацієнта тепло; 4) уникати електричного подразнення; 5) уникати масажу; 6) уникати всяких зайвих рухів; 7) не давати хорому сидіти або стояти; 8) родичі повинні бути спокійні, бо параліж при відповідній опіці легко виникається; 9) коли хорий лікується вдома, треба, як на це приїде відповідний час, покликати крім лікаря ще кваліфікованого фізичного терапевта.

ПРИДУМАЛИ НОВИЙ СПОСІБ БОРотьБИ ПРОТИ ЗЛОЧИНЦІВ.

БОЛТИМОР (Меріленд). — Місцеві підприємства таксівок завели на своїх автах світла, що блимають, коли шофер потисне відповідний гудзик. Підприємства й поліція просять людей, що побачать таке блимаюче світло на верху авта, поїхати його слідом та дати про це знати поліції. Таке світло це знак, що шофер таксівки підозріває пасажирів, яких він веде, як злочинців.

ПРЕЗИДЕНТ РОЗКРИВАЄ СВОЮ ТУРУ НА ЗАХІД.

З приватної палати президента в Гайд Парку, Нью Йорк, видано заяву про те, куди буде їхати президент під час своєї подорожі в західні стейти, що починається в середу та буде тривати 12 днів. Президент планує низку промов поза Шкагом. Хочє відвідати не лише міста в Злучених Державах, але й Вікторію, в Бритійській Колумбії, в Канаді.

ЗАМИКАЮТЬ ЛИТОВСЬКІ ШКОЛИ.

Вилєнська шкільна кураторія повідомила управу литовського товариства „Ритас“, що має намір замкнути дві школи, що їх удержує це товариство в Дайнові й у Нанішках; вилєнсько-троцького повіту.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ БРАК УЧИТЕЛІВ У ПОЛЬЩІ.

Зо статистики, проведеної міністерством освіти в Варшаві в р. 1935—36, ясно, що загальне число вчителів у Польщі було несповна 97,000 осіб, це є цілих 20,000 менше, як їх повинно бути в самих тільки вселюдних школах. Назад брак біля 40,000 учителів. З числа 97,000 учителів мало заняті 90,000 тільки в одному типі шкільництва, а 7,000 — у школах кількох типів нараз. Учителів, що працювали тільки в державних школах, було 79,000; включно в приватних школах працювало 15,000, а решта працювала рівночасно в державних і приватних школах. Нечинних учителів було 1,675. Причиною нечинності були: студії (563), недуга (413), приїзд до адміністрації (146), припинення в діяльності (49).

ЖАХЛИВА СМЕРТНІСТЬ ДІТЕЙ НА ЗАКАРПАТТІ.

Словацький щоденник „Новості“ (ЧСР) містить вістку, на основі статистичних даних, про високу смертність між дітьми на Закарпатті. На загальне число померлих дітей за перший квартал 1937. р. у віці до одного року на Закарпатті померло аж 31.70%. В ЧСР померло в той самий час 11.7%; на Моравії — 13.7%, а на Словащині — 24%. Причиною такої великої смертності між дітьми на Закарпатті є недостаточний харч і брак лікарської опіки.

ЗАРУБАЛА СОКИРИЮ МУЖА.

В Дмитровічях, мостиського повіту, 56-літня Марія Іванченко на тлі подружних непорозумінь вбила сокирою під час сну в ночі свого мужа, Івана, літ 76. Вбивницю арештували.

„РЕДАКТОР“ „І. К. Ц.“

В Іновроцлаві з'явився якийсь панок, що представлявся „редактором“ Казимиром Лясовським, згідно Яковським. Асистуючи згадані Валєсевичівні, він представлявся „редактором“ „І. К. Ц.“ і жив на кошт комітету прийняття Валєсевичівної. Виявилось, що обманець походить з Варшави і називається С. Цедербаум. Його арештували.

ЗНОВ ЛІТНИЦІ ВИПАДКИ.

У лісі маєтку Алберта Сміта в Бруквилі, Лонг Айленд, упав військовий літак і два військові летуни, що в ньому виїхали на виправи, вбились на місці. Причини випадку ще не стверджено.

ВИМАНТИЛИ КОНТРАКТ ПРОДАЖУ ВІД ВІДНОЇ СЕЛЯНКИ.

Тому кілька літ селянка Марія І. з Тустанович, мати 10 дітей, затиюла позичку 850 доларів у власників нафтових копалин Л. Л. Р. Б. і Е. Л. (в таких скандальних справах польська преса, відки беремо її справи, звичайно затаює імена й назвища винуватих!). Ніби, щоб „забезпечити“ позичку, згадані власники копалин веліли їй підписати на користь жінки одного з них контракт купівлі-продажу кількох моргів ґрунту з продуктивним нафтовим шибом, дальше позбувшись права повороту, права до 20% уділу бруто й права побору т. зв. шибового та сажневого, разом усе вартості 100,000 зл. Колиж селянка не заплатила вчас довгу, згадані власники копалин продали цілий об'єкт третім людям за 280,000 зл.

ОГРАБИЛИ ПРОХОЖОГО, ЩОБ ЗАПЛАТИТИ РАХУНОК У РЕСТОРАНІ.

У Варшаві арештували Е. Карольчика і Г. Зеліньського за те, що, зівши вечерю в одному ресторані, залишили господареві в застав сурдути, виїхали на вулицю й з ножами в руках кинулися на прохожого Л. Яворського та заграбили в його портфель з грішми, якими заплатили за вечерю в ресторані.

ПІД ПАРИЖЕМ ПІД ЧАС ЛОВІВ ЗАСТРІЛИЛИ ДВОХ ЛЬВІВ.

У лісах під Парижем недалеко перегонного поля відбулися незвичайні лови. Два льви втекли з мандрівного цирку та скрилися в лісах. Утечу львів завважили аж другої днини, коли дозорець застав пусті клітки. Виявили сполох, поліція й мисливці влаштували облаву. Вквці застрілили львів.

ПОЛІЦІАНТКИ МАЮТЬ ПРАВО НАГЛЯДУ НАД УЧЕНИЦЯМИ.

Головна команда поліції у Варшаві поширила засяг у правнень мундурових поліціанток і нагляду над молоддю. На домагання батьківських кол, вчителів і т. п. мундурові поліціантки будуть легітимувати в публичних місцях учениць вселюдних і середніх шкіл, що поведуться невідповідно. В остаточних випадках поліціантки будуть притримувати учениць, що не мають легітиміцій, ані ніяких особистих виказок.

ВИСЕЛИЛИ З ПРИКОРДОННОЇ СМУГИ.

Адміністраційні власті сувацького повіту виселили з села Палонале, що є флоріжєне в прикордонній смузі, В. Жилиньського і його жінку, бувшу вчительку литовської школи, веденої литовським товариством „Ритас“.

15 ОСІВ РАНЕНО БОМБАМИ В ФІЛЬМОВИХ ТЕАТРАХ.

У понеділок вечером у 7 театрах у горішній частині Мангетєну (Нью Йорк) підкинено газові бомби. 15 осіб були легко ранені. Театри належать до ланцюха фільмових театрів Спрінгера-Кокаліса, в котрих тепер ведеться боротьба між двома робітничими юніями.

ДИКТАТОР ЖИДІВСЬКОЇ ПРЕСИ В НІМЕЧЧИНІ.

Міністер пропаганди в Німеччині видав розпорядок, що на його основі всі особи й підприємства, зв'язані з жидівськими пресовими установами, мають підлягати „управлінєві культурі Німеччини“, Гінкель. Всі особи, що заняті по жидівських пресових установах, як: видавців, редакторів, дописувачів і т. п., втягнуті на окрему лісту. Вони одержать відповідні виказки. По 1 жовтні ц. р. по жидівських пресових установах можуть мати заняття тільки особи, зареєстровані в уряді Гінкеля.

ЛЬВІВСЬКА ЗЛОДІЙКА НА ВИСТУПАХ ЗА КОРДОНОМ.

У Ліберці (в ЧСР) арештували припадком молодку, 29-літню жінку, яка подала невірні генералії. При провірці цієї справи виявилося, що скопили львівську злодійку Міну Дебору Райтерівну, літ 29, матір двох нешлюбних дітей, 28 разів карану за крадіж в'язницею до трьох літ, перший раз придержану під замком крадіж, коли ще мала 12 літ. Райтерівна їздила по закордонних літніщах, обкрадала там гостей, а гроші пересилала на адресу якогось Літвака у Львові.

СТРІЛИ В НЕЗНАНОВІ.

У Незнанові, повіт Камінка Струмилова, поліцією заарештували вісткою, що в полі скривається шість людей, озброєних у крісі. Кол віддали трьох людей стрінув цих озброєних, вони відкирили проти поліції густий вогонь. В обосторонній стрілянни один зі злочинців, відомий криміналіст Василь Уханський, був ранений. Його відвезли до лікарні в Камінці Струмиловій. Решта напасників утекла. Зарядили погоню. Подія трапилася ніччю.

ВТОПИЛАСЯ ДИТИНА БЕЗ ДОГЛЯДУ.

В Мужилівцях, повіт Яворів, втопилася в калабані півтора-річна Євгенія Сидірко.

СМЕРТЬ ВІД УКУШЕННЯ ШУРА.

У Станіславові 20-літнього Н. Гофмана, що спав у столі, укусив шур так, що Гофман помер.

ПОМЕР ПЕРШИЙ ВІЗНИК ЦІСАРЯ ФРАНЦА ІОСИФА.

В Ловденбургу (Австрія) помер перший візник цисаря Франца Іосифа, 86-літній Г. Р. Клок. Померлий залишив по собі багату спадщину, три великі кам'яниці й дві вілли у Відні й у Ціріху, загальної вартості 500,000 швайцарських франків. Віденські часописи пишуть, що це майже поветало з цисарських дашовизн та зо щедрих двірських „трінкельдів“.

ВЖЕ Й ПОЛЯКИ ПОЧИНАЮТЬ „ЧИСТИТИ“ СЕБЕ

ВАРШАВА. — У зв'язку з недавніми страйковими заворушеннями й протидивськими нападами в Польщі уряд звільнив трьох воеводів з їх становищ: відійшов цілком білостоцький воевода Степан Кірткіс і люблінський воевода д-р Йосиф Ружнецький. Краківський воевода Гноівський перейшов на інше становище; в міністерстві внутрішніх справ. Одночасно люблінським воеводою призначений дотеперішній поліський воевода Ю. Трамекур. На становище поліського воеводи вертається В. Костек-Бернацький. Краківським воеводою призначений теперішній прокуратор окружного суду в Перемішлі, д-р Йосиф Тимінський. Білостоцьким воеводою призначений дотеперішній староста в Каліші, Генрик Осташевський. Крім того відбулися зміни на урядах старостів. Загалом звільнили з служби 18 старостів.

ЧИСЛЕННІ АРЕШТУВАННЯ СЕРЕД „ЛЮДОВЦІВ“.

ЛЬВІВ. — Вкупі з пересуванням або усуненням воеводів і старостів по цілій Польщі йдуть арештування серед членів польської політичної партії „Строніцтва Людового“. На терені східньої Галичини арештували: в бережанському повіті 2 особи, в копичиньським 7, в підгаєцьким 20, в бучацьким 10, в ярославським 3. Арештовані стоять під замітом колочення суспільного порядку і підбурювання до виступів проти уряду. Деяким закидають, що напали на постерунки поліції, на державні авта й нищили жидівські склепи.

ЧИ УКРАЇНСЬКИЙ СВЯЩЕНИК ЗАСТРІЛИВ ПОЛІЦІА?

ЛЬВІВ. — На передмісті Львова, Клепарові, 1 серпня по півночі люди почувли при одній вулиці гойосний крик, що виходив з одного дому. Вони побігли туди, звідки чули крик, і скоро побачили одного чоловіка, що почав утікати. Вони пустилися за ним. Зачалася серед ночи погоня, а далі стрілянина, підчас якої хтось застрілив поліца. Надбігли інші поліцаї і знайшли біля вбитого поліца о. Яценкова, греко-католицького пароха Клепарова. При нім, кажуть, знайшли револьвер. Його арештували. Віл зізнав, що не має з убитим нічого спільного. Польські часописи, не чекаючи вислуду суду, вже тепер розписують широко про те вбивство та видумують різні сплетні, що є образливі для українського народу й українського духовенства.

ВЕЛИЧАВЕ ВСЕНАРОДНЕ СВЯТО В КАМІНЦІ СТРУМИЛОВІЙ.

ЛЬВІВ. — Дня 5 вересня ц. р. українське громадянство Камінки Струмилової й околиці величаво вшанувало пам'ять 100-ліття „Русалки Дністрівної“ та посвячення при тій нагоді прапору місцевої філії „Просвіти“. На це свято зіїшлися великі маси народу. Прибули теж представники з українських політичних, культурних і економічних установ; прибули громадно українські священники. Прибули в організованому порядку члени 24 читальне „Просвіти“. В похіді взяло участь біля 5,000 zorganizованих членів, які відбули дефіляду. Ця дефілада зробила дуже гарне вражіння. Були теж численні хорі, які відспівали низку пісень. Виголошено багато промов.

ВЕЛИЧАВИЙ ПОХОРОН МАСАРИКА.

ПРАГА. — Дня 21 ц. м. ціла Чехословацька прощада свого визвольника. Тому Масарика, на місце вічного спочинку. До столиці Праги зіїшлися непроглядні маси народу, хоч уряд прохав маси не скупчуватися занадто на той день у місті. Ватаки прибуло біля два мільйони селян, робітників, інтелігентів і людей з різних суспільних шарів. Тіло Масарика торжественно перевезли з палати на Грнчанах на залізничну станцію, а звідтам на кладовище в селі Лані, де Масарик родився. В часі похорону виголошено багато промов. Між іншими виголосив промову теперішній президент та довгий співробітник Масарика, Едвард Бенеш. Він старався дати короткий нарис діяльності його. Цілий зміст фільмобфї Масарика, говорив Бенеш, можна висказати його реченням: „Христос — не Цезар“. Бенеш цитував такі слова Масарика про демократію: „Найбільшим аргументом, що промовляє за демократію, є віра в чоловіка, в його вартість, у його розум, у його невимірну душу. Демократія є оправдана етично як політичне сповнення любови одної людини до другої. Правдива демократія є основана на любові й пошані до інших людей. Вона є сповненням освяченого порядку на землі“.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1898
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
181 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Registered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. "Свобода": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016.
4-0807.
За кожну зміну адреси, платиться 10 центів.
Канали надішліть посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХОЧУТЬ ДОБИТИ „МЕНШИНИ“

Маємо тут на думці національні меншини, і в Союзах. Як відомо, сім мільйонів українців під Польщею, що замешкують збитою масою величезні простори, теж зачисляють до „національних меншин“, але вже отверто й „по закону“, пристосовуючи до них явно канібальську засаду „зідження“ цієї „меншини“. В Союзах українці ніби є „сфедеровані“ з Москвою. Так принаймні виглядає досі на папері, так би сказати — формально. Та тепер виглядає так, що й з формальності готово нічого не залишитися, бо отсе історія „сфедералізованих“ з Москвою народів починає входити в другу фазу. Чим та фаза закінчиться, очевидно, не знати. Але до чого воно йде, це вже ясне. І то хочби з цього, що заповідає відомий большевицький агітатор Волтер Дюранті, московський кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс“. Бо треба йому признати, що він добре обзнайомлений з тим, що діється у Союзах, чи з тим, що там має наступити в найближчому часі. Він то має доступ до перших советських джерел, а це йому не приходить тяжко, бо якби відомості він не подавав і що він не заповідав би, то в усьому намагається завжди виправдувати Совети. Очевидно, що саме тому так легко йому одержувати інформації. І тому треба з тими інформаціями чиститися, принаймні щодо цього, коли хочеться заздалегідь знати, на які нові муки буде виставлений народ у Союзах. Отже тим разом заповів нам Дюранті, що Совети готуються до радикальної ревізії проблеми тих, що їх Москва називає „національними меншинами“, а зокрема до тих „меншин“, що мешкають на границях советської імперії. Отже до тих меншин зачисляють Совети, згідно з тим, що подає Дюранті, племя карелів. Це племя живе в Карелії над Білим морем, ніби в „сфедерованій“ з Советами республіці, що має всього населення понад 250,000. Дюранті згадує і за інші подібні „автономні республіки“. Але разом з Карелією з 250,000 мешканцями поставив він як „меншину“ і т. зв. „Українську Радянську Соціалістичну Республіку“, яка навіть на тій кушій території, котру їй признала Москва, має яких 25 мільйонів українців. Дюранті каже, що Москва не є задоволена з тих усіх „меншин“. Виявляється, що ті „меншини“ замість цілковито злитися з Москвою, починають виявляти „брак зацікавлення Москвою“, а навіть „вороже відношення до неї“. І ось тому в Москві вирішене примістити „гостріші міри“ супроти тих „меншин“. Ось таке пише і таке заповідає Дюранті.

Щож це значить, коли говорити звичайною мовою? Та ніщо інше, а нові масові арешти і розстріли в Україні, новий наступ Москви на нищення всяких, уже чисто культурних виявів українства, новий наступ на українські культурні установи, на українську мову й українську культуру. Словом, піде новий наступ на цілковите знищення української „меншини“ не тільки політично, але й культурно.

В. Будзиновський. ОДИНОКІ АВСТРІЙЦІ (З моїх споминів).

Я перед нотарем вилегітимувався і сказав, що хотів би поїхати до Відня. На це він відповів, що куди б я не хотів з Синевири виїхати, до Відня чи назад до Галичини, мушу мати пропуск від „Гренц-капітана“ в Екстерме. Судячи з того, що пізніше той Гренц-капітан в моїй справі телеграфував до угорського міністра внутрішніх справ, називаючи його „своїм“ міністром, я вгадував, що то політичний урядник, щось ненаве староста граничного повіту. На ковнірі мав по три звадки, цілком як військовий капітан.

Нотар сказав мені, що по пропуску з мене вишле завітра гітлерівський пропуск, а себе на вечерю. Вечеря була дуже панська. Той нотар взагалі жив на велику панську міру. Мешкання багатокімнатне і гарне, в гарній сади. Обстановка панська, постіль панська, кухня великопанська. Як той нотар не мав власного великого маєтку, то його урядування мабуть грубо коштувало громаду. По смачній вечері, по ліках і розкішній вині питаюся господаря, який готель він по-

ПОЛІССЯ І ЗПРИВОДУ ПОЛІССЯ

Слідом за Гуцульщиною і за гуцулами, як нововідкритим „щепом“ польського народу, польські „вчені“ відкрили ще один такий „щеп“, а саме поліщуків, або „тутейших“.

Ген. Галица недавно промовляв, як відпоручник „Обозу Зєднання Народового“, в Бересті над Бугом і сказав між іншим так: „З полудневої сторони Полісся стикається з українським елементом. У своїй пружинності намагається він стягнути і на тутешній ґрунт, та, використовуючи слабе освіднення і лагідний характер польського селянина, ріжні зайти хотіли створити тут осередок, у якому єдналиб його під свої національні впливи. Того роду зазіхання ловити душі треба означити як порушення представових, конституційно забезпечених прав громадянина, означувати свою національну приналежність, і такі зазіхання на тій бідній землі не повинні бути толеровані“.

Отже з того виходить, що населення Полісся це не український елемент — воно тільки „стикається з українським елементом“, що волинські і галичанці це не такі ж українці, як поліщуки, лише „заїди“, які прагнуть зукраїнізувати ту „бідну землю“, що не була і не є українською; що, нарешті, українська культура — національна праця серед українців-поліщуків є „порушенням конституційно забезпечених прав населення означати свою національну приналежність“.

Очевидно, нема чого ані полемізувати з тими емоціями, ані сміятися з них. Ані теж плакати над ними. Тут наводжу їх для характеристики, наскільки польський урядовий табір (санай) мало ріжниться в своїх намірах щодо українців від табору вшехполіаків. Властиво ніяк не ріжниться. Але не лише це ствердження викликає ота наївна в своїй безпорадності і смішна „програма“ генерала щодо нашого Полісся. Ця „програма“ викликає і збуджує ще й інші рефлексії.

Досі нам говорили: закінчить „вивороту“ політику, а тоді все буде гаразд. Будете „любовні“ до держави, то в її рамках і політику можете упрямляти... УНДО з Галичини стало на цей ґрунт. І що показалося, що взагалі ніякої політики упрямляти

сном праведних. Рано з багнетів і жандармів не було сліду.

Рано я вийшов з хати, щоб пройтися і дещо купити. В жидівських крамах вже знали, що я прийшов з Галичини. Очевидно були цікаві, що там діється. Я, що знав, те й сказав. Я свобідно ходив, куди хотів, ніхто не спинював мене. Також не бачив я, щоби хто ступав мені „по пятах“. Аж пізніше я довідався, що мене нарешті пустили, щоби „відглянути і підслухати, з ким і що я балакаю, та чи не буду втікати. Нотар мав мене за якусь грубу рибу між російськими шпигунами і хотів заробити, демаскуючи мене. Мадярові не могла в голову поміститися гадка, що австрійський українці (руте) годен не бути російським шпигуном!

Побачив я, що лиш викінчену церкву. Робітники ще лиш робили огорожу. Питаюся їх, чи не міг би я церкву оглянути в середині. Один з них каже:

Всі друкарські роботи для відділів У. НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗАМОВЛЯЙТЕ --- В ДРУКАРНІ „СВОБОДИ“ 81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ХТО І З КИМ ВЕДЕ ВІЙНУ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ

Хто властиво веде війну на землях Китаю? На око виглядає все так, неначеб усьупереч найліпшим бажанням китайського і японського уряду дійшло до зударів, викликаних якимись невідповідальними чинниками.

Обидві заінтересовані сторони закладаються в своїх комунікатах, що бажать усіма силами миру. А тимчасом, усьупереч цим заявам, падають трупи і ранені, копають стрілецькі рови, роблять засіки з кільчастого дроту та висилають на фронт війська, котрі робить наступи.

Світова війна причинилася в рішучий спосіб до зміни становища колірних народів супроти європейців. Та війна скріпила в європейських колоніях та в азійських народів те переконання, що панування європейців над колірними народами може бути повалене збірним аусиллям тих народів.

Колиж іде про азійський світ, то „дон-поглиблення“ цієї світомості причинилися з обох сторін Совети, а з другої сторони Японія.

Напір большевизму в Європу в 1920 р. скінчився їх погромом і вони мусіли покинути зрештє викликання загальносвітової революції. Тоді то вони звернули свій зір і свою енергію на Далекий Схід. Москва порішила за всяку ціну зашухувати японське плянове поширення (експанзію) і впливи в Китаю, дійти через Монголію на Жовте море і рівночасно поважно загрозити теренам експансії європейських великодержав. Ці пляни почали Совети реалізувати через будову важних офензивних військових осередків. Виконував ті пляни таємничий червоний маршал Біхер.

Советська експансія зуміла загнорнути під свої впливи зверхню Монголію і зашухувати в цей спосіб акцію японців, котра прямувала через Манджурію і внутрішню Монголію у глибину Китаю, а навіть через східний Туркестан аж до Афганістану.

А не треба забувати, що японці вже не від сьогодні носяться з плянами реорганізації Азії і цілковитого випертя європейців з цієї частини світу.

„Цей плян штабу, — пояснює нотар — в тім, щоби не потрібно не запускатися в глибину країн без „добір“ (Росії) і з ворожими та зрадливим населенням. Наша армія „нарешті замане“ російську армію на територію Австрії. Поволі відступаючи, наша армія „тягне за собою“ росіян. Москва і „дурені комедією“ нашого відвороту і засліплені „думкою“, що то вони нас бють, набезбач паються в матню. Аж тоді, коли вже вся збройна сила Росії опиниться на нашій території, „замкнуться кліщі нашої армії“.

Жиди і селяни стали й мене вилегітимувати. Я не дурний був говорити інакше. Варта вночі під моїми дверми і жандармські багнети в саді перестерегли мене, що язик треба держати на припоні.

Я ще раз ночував у „гостинного“ нотаря, бо до того часу не пустив мене. По сніданню він каже мені, що Гренц-капітан пропуску не прислав, бо

родам, і всі сліди цієї епохи повинні зникнути. І тому мусять японці до того прямувати, щоб як народ, що стоїть на чолі всіх азійців, запанувати над тим великим резерваром людських сил, а також над копальними багатствами Китаю. Вони повинні обсадити всі важні пункти на Далекому Сході — від Кантону аж до Николаєвська. А далше, мусять японці руйнувати Сибір та віддати цей край під владу самим азійцям.

А Китай має стати першою стороною у тій великій боротьбі, яка має бути зведена між Азією і білою расою. Японія має бути мізком у великій боротьбі і має стати організатором азійських мас.

І власне тому заповіти є вірне молоде японське покоління, а передівсім армія, котра японський народ дуже шанує і любить.

Треба тут піднести, що хоч Японія брала участь у світовій війні, то не потерпіла майже ніяких утрат. З усіх союзників, що брали участь у світовій війні, вийшла Японія ще найліпше: вона побільшила свою армію, замінила і знаменито вивчила кілька річків мужви, побільшила свій воєнний промисел, а передівсім побільшила свою флоту.

А по війні виступила вона на політичній арені як велика держава, зоктрою мусять поважно чиститися всі європейські великодержави. Вона уміє знаменито використати большевицьку акцію в колоніях, зазначуючи з натиском на кожний крок, що тільки вона одна може гарантувати мир на Далекому Сході.

Та й Совети мають до реалізації заповіт Леніна про завоювання світу, мають постанови, дані Сталіним у справі національностей, а передівсім у справі акції між колірними народами. Закріплення своїх впливів на Далекому Сході є для Советів просто справою їх існування.

Запанування над Китаєм рівнялося для них запануванню над цілою Азією, а тимсамим приблизилло хвилю запанування над цілим світом.

Те, що тепер діється в північній Китаю від Шангаю аж до просмику в Нанкові, є в переважній частині ділом комінтерну.

Японія займала зпочатку радше дефезивне (оборонне) становище. Не лежить у її інтересі займати нові терени під звук гарматних стрілів. Японські політики воліли ділати так дискретно, як це робили давніше в Афганістані або в Туркестані. Але тут Совети псують їм гру в цей спосіб, що при допомозі видають їм китайських відділів та при допомозі своїх ячеек провокують ріжні небезпечні інциденти. А це змушує японців відкрити свої карти та збройну акцію.

Створення автономного північного Китаю булоб у злуці з опанованою вже японцями Манджурією важним частинним оточенням большевицької експозитури зверхньої Монголії, а зарозом сильним скріпленням японців на азійським континенті.

Японсько-китайська війна — це властиво російсько-японська війна. Що принесне найближча будучність, не знати. В усьому разі в Китаї перекрешуються інтереси великих держав, і то інтереси дуже життєві.

Большевики старалися за всяку ціну допроводити до зудару між тими двома азійськими державами, щоб у цей спосіб спекатися небезпечки від японців, а через те задержати війну руку в Європі, де їм грозить властива і головна небезпека. Хай японці розбивають собі голови з китайцями, а зате большевики будуть мати в Європі більше війська до своєї розпорядимості і на всякий випадок. Та й треба розуміти большевицьку політику на Далекому Сході.

„Як би знайшовся який офіцер і посвідчив би, що ви справді особа, названа в документах, то я зараз дав би вам пропуск, куди хочете, лиш не до Галичини, бо Галичина вже за передовими стежами нашої армії.“

(Далше буде).
Подав Ю. Г.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НА ШО ЗДАЛАСЯ ШКОЛА?

Зприводу відкриття шкільного року подають місцеві газети, скільки до дітей пішло цього року до різних шкіл. Можна між стрічками вчитати науку, що школа це дуже важна підготовка до життя.

Тимчасом з міста Ріджауду, в стейті Нью Джерсі, доносять, що місяць тому всі сміялися з посади міста, як він заявив на зборах „місцевої комісії“, що хоче на опорожнену посаду поліція людини, з укінченою колегією, а тепер ця комісія дістала аплікації про посаду від 25 кандидатів з укінченою колегією. Здавалося: на що здався наука, коли ніш студенти з укінченою колегією подаються навіть на посаду поліція?

Одначе, коли таке діється, то куди буде можна податися людині без школи?

ХТО ІДЕ ДО ШКОЛИ?

Сотки тисяч дітей пішли до школи в Нью Йорку. Туди їм і дорога — вский скаже.

Рівночасно шкільна рада Нью Йорку сповіщає, що вона починає в середу реєстрацію на вечірні курси для старших у публичних школах.

Тут уже знайдуться люди, що скажуть: Хіба старим до школи? Та видно, що, на думку міської шкільної ради Нью Йорку, так, коли в місті аж 65 народних шкіл улаштовують такі курси для дорослих. Наука буде відбуватися кожного понеділка, вівторка і середи від 7 до 10 години вечором, разом 100 вечорів за курс.

УКРАЇНЦІ І ІНШІ НАРОДИ.

У Нью Йорку є 6 мільонів людей, а з цього коло 60,000 українців.

Отже якби українці йшли до шкіл так, як пересічно йдуть інші люди, то на кожну сотку дорослих учеників припаде би 1 українців. На тисячу дорослих учеників було би 10 українців, на дві тисячі 20, і так далі.

Цікаво булоб знати: скільки їх там буде?

ЧИ МИ ВЖЕ ВСІ ШКОЛИ СКИНЧИЛИ?

Як не буде стільки, то чому їх стільки не буде?

Певно не тому, що українці потребують науки менше, як інші народи, що в нас є більше дорослих людей з укінченою шкільною освітою, ніж в інших народів. Ми знаємо добре, що так не є. З різних причин, які вичисляти тут не місце, наші люди кінчили початкові школи в меншому числі, ніж люди багатьох інших народів.

Отже як до школи вони не йдуть, то не тому, що школи вже мають. Вони не йдуть до школи, хоч школи не мають, себто, хоч школи потребують.

ЧИ Й ТУТ ВОРОГИ ВИНУВАТІ?

Чомуж саме не йдуть? Колиб хто прислухувався до розмов українців, то думав би, що вони не йдуть до школи тому, що їх національні вороги до школи не пускають.

Одначе в цьому випадку, да в їх досить, звідки можеш собі брати?

УКРАЇНЬКА КНИЖКА В УКРАЇНСЬКУ ХАТУ

Детективні повісті.

Одною з найулюбленіших літератур у нинішніх часах є детективні повісті й оповідання. Їх нині читають усі. Люди з найнижчих суспільних верств і з найвищих; люди, що слабо інтелектуально розвинені, й найбільші наукові світоці. Читають їх робітники, селяни, урядники, професіоналісти, вчені й політики. Їх залюбки читають, чи читали, такі політичні мужі як Ллойд Джордж, небижчик Бріан, а навіть президент Рузвелт.

Чому нині люди так радо читають ці повісті? А тому, що вони ділають успокоюючо на людей. Французький прем'єр Бріан отверто сказав, що дуже любить детективні повісті й читає їх тоді, коли поднервовааний і коли потрібно йому чогось на зрівноваження духа.

Але детективні повісті мають ще одну дуже добру прикмету: вони виплекують у людей увагу й загострюють обсерваційний змисл. Як знаємо, завданням детектива є з залишених знаків і слідів, нераз дуже малих і незначних, відтворити ту дію, що відбувалася передтим у даному місці.

Щоб це зробити, детектив мусить мати дуже вигострений і вишколений обсерваційний змисл, а далі мусить мати сильну увагу; але увагу практичну, приковану до дійсності, а не увагу поетичну, яка буває собі попід хмарами, творить зовсім нові образи й дії і цілком не обов'язана відтворити вірно те, що вже минуло.

Якраз у тих прикметах містяться користь і наука детективних повістей, яка то користь і наука приходить чоловікові не шляхом сухого навчання; тільки шляхом прийомного читання.

Ще недавно дивились на детективні повісті косим оком. Всі ми знаємо, що, наприклад, у Галичині педагоги старої школи відбирали ученикам детективні повісті Конана

Дойла, в яких він зображував пригоди Шерлока Голмса. Вчителі старої дати думали, що ці повісті задурманюють дітей і замість розвивати в них шляхотні почуття, шляхотні переживання душі, викликають у їх серці нервові почуття дешевої сенсації.

Знаємо також, що, не звертаючи уваги на заборону, ученики, а також старші люди, залюбки читали ті книжки й не звертали уваги на остероги. Шойно коли попідростали ті люди, які в молодечім віці самі захоплювалися цю детективною літературою і побачили самі на собі, що ця література їм не тільки нічого злого не заподіяла, а навпаки, розвинула у них здисципліновану увагу, себто таку увагу, що зв'язана з дійсністю й що відбиває якісь дійсні факти, вони почали ставати в обороні тих повістей і навіть почали ці повісті рекомендувати іншим.

Нині ці повісті залюбки читає й українська публіка, не боячися, що якийсь „педагог“ назве їх „нерозумними“, „плиткими“, а навіть „шкідливими“. А що в українській літературі відносно ще досить мало детективних повістей, то що прогалину наші письменники заповняють чужими перекладами.

До найкращих детективних повістей на світі ще до нині належать повісті англійського письменника Конала Дойла. Фактично ще до нині його ніхто в гій ділянці не перевищив. В інших народів, у яких його твори вже давно перекладені, Конана Дойла знає майже кожна дитина. У нас ці твори шойно здобувають собі читачів. Та хто раз прочитає бодай одну книжку цього письменника, то цілком певно він відразу сягне по другу, третю і всі інші.

На складі книгарні „Свободи“ є кілька його творів, перекладених українською мовою, які ще можна набути.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Відзначення молодого українця.

Обоїст п. Мирослав Леськів, молодий американсько-український артист-музик, підписав контракт з „Метрополитен-Оперою“ в Нью Йорку, як член оркестри цієї славної організації. Тому, що обняття посади першого обоїста зв'язане з сольною грою на обої на тлі оркестри, то ця обставина є дуже доброю нагодою для п. Леськіва звернути увагу на свою блискучу і музичну гру.

Хочемо пригадати, що п. Леськів поступив у 1924 році 9-літнім учнем в українську консерваторію в Нью Йорку і під проводом проф. Романа Придаткевича студіював п'ять літ гру на скрипці. За той час він опанував техніку скрипкової гри та годівні творити скрипкової літератури, до сонат (без супроводу) Баха включно.

В часі студій п. Леськіва з проф. Придаткевичем були часи від часу критики на його сольові виступи між українським громадянством, як також повідомлення про здобуття ним срібної медалі за сольову гру на концерті „Асоціації музичного тижня“.

П. Леськів, студіюючи в Stuyvesant High School, був членом шкільної симфонічної оркестри. Там, будучи живим хлопцем, зацікавився музичним інструментом „обоєю“. Його зараз зачали вчити, а тому, що в знанню скрипки він був айже „на вершці“, була „обоя“ для нього інструментом, „яким як забавка“. В короткому часі йому вироблено можливість студіювати у славного обоїста Бруна Лабатія.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Теперішнє заангажування признає Леськіва формально одним з найкращих обоїстів Америки. Нема сумніву, що його молодість, талант і солідне вишколення, якого часту завдячує українському артистові і українській інституції, дасть йому розголос, що стане одним з найкращих музик світу.

П. Леськів це свідомий українець, що дуже інтересується українською музичною працею і є одним з тих, що думають, що теперішні обставини українського мистецтва в Америці викликали потребу сотворення української симфонічної оркестри. Він думає, що вже є для цього достаточне число українських музик. А нашому громадянству, а головню тим, що влаштовують концерти, слід пам'ятати на те, щоб українські музиканти, а не чужинці, мали першество в одержанню праці в оркестрі підчас українських імпрез. Ще додаю, що п. Леськів це один з тих українців, яких удалося втягнути до оркестри при третій виставі опери Чайковського „Мазепа“.

Ньюорчанини.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Курси української мови.

Курси української мови, що й читано в Інтернаціональній Інституції, 341 Іст 17 вулиці, впродовж двох років, будуть продовжуватись і в цьому році. Початковий курс бу-

Have a Head for Quality
Not a Head from Quantity

KNOW WHEN TO SAY "WILSON-THAT'S ALL"
AND WHEN TO SAY "THAT'S ALL"

MADE FROM GRAIN-O-LATED GRAIN

де для тих, що не знають української мови. Для вступу на середній курс необхідно мати елементарне знання мови. Подрібні інформації дасться на початку курсів.

Після двох років навчання можна ствердити, що в Нью Йорку є поважна кількість студентів, що цікавляться українською мовою. Та не всі зацікавлені знаходять час на систематичне студіювання. В деякого бракує енергії й завзяття тільки на те, щоб прийняти два-три рази до кляси тимчасим покінчити свої студії. Одначе треба відмітити, що невеликий гурток молоді виявив добру волю в студіях української мови. Ці студенти систематично вчащали на лекції, а тому і самі зробили поступ і, безумовно, уможливили іншим студії нашої мови.

Хтож учиться української мови? Переважно молоді з вищою та середньою освітою найбільше зацікавлена студія мови. Статистика показує, що чужих мов на вільних курсах в Америці вчаться понайбільше люди, що мають середню, або вищу освіту. В роках навчання 1935-6 і 1936-7 на курсах української мови були такі студенти:

- 1) Освіта студентів курсів української мови у відсотках. Вища освіта: 56%, середня освіта 32%, нижча освіта 10%, неграмотні 2%.
- 2) Систематичне студіювання мови: вища освіта 57,3%, середня освіта 39,1%, нижча освіта 3,6%, неграмотні 0%.
- 3) Вік учнів від 16-30 років: вища освіта 36%, середня освіта 18%, нижча освіта 2%, неграмотні 1%.

Від 30-60 р.: вища освіта: 19%, середня освіта 14%, нижча освіта 8%, неграмотні 1%.

З наведеного видно, що українською мовою цікавляться всі, без огляду на вік чи освіту. Тимсамим розбито стару традицію, що то мови мають учитись тільки діти, а не дорослі. Це все треба рахувати тільки першими кро-

нашого народу. Яким смішним та нікчемним буде наш політик чи культурний діяч, коли він буде ігнорувати основні підстави своєї діяльності, себто: мову й культуру.

З другого боку, маємо в Америці змогу освітлювати питання нашої минувшини й сучасності з правдивої точки погляду, так, як ми бачимо, як відчуваємо і як наше сумління підказує нам. Така робота в Україні є виключена. Там чужі диктатори вбачають контрреволюцію, зрадинство, шпигунство на користь буржуазних держав у вживанні українцями на своїй землі своїх споконвічних слів, як „атрамент“ замість російського „чорнила“, „обличчя“ замість „лице“, „джюра“ замість російського „денщик“. Всім відомо, що в Україні нема сприятливих обставин для праці, навіть такої інституції, як „Українська Академія Наук“, бо про інші культурні установи нема чого й говорити. Тимсамим саме життя заставляє українську еміграцію скріпити свої ряди і зміцнити свій голос в обороні людських прав нашого народу на самостійне культурне й політичне життя.

Нестор Нововірський.

Советські козаки.

Совети відновили в себе козацьке військо і з цього приводу влаштували свято, на яким іменованій почесним козаком жидок полисувався із дою на коні. Кінь почав ставати дуба, а переляканий „козак“ кричить:

— Гівалт! Цей кінь є теж контрреволюціонер!...

УВАГА! ЛУДЛОВ, МАСС. І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ ТОВ. ІВАНА ФРАНКА, ВІД. 253 У. Н. СОЮЗУ

буде влаштований

ВІДЧИТ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1937 РОКУ

Початок в годині 2-гій пополудні.

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ. ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

Відчит виголосить ЄВГЕН ЛЯХОВИЧ. — Тема відчиту: „СУЧАСНИЙ РУХ НАЦІОНАЛЬНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПИТАННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ“.

Запрошуємо всіх українців, місцевих і позамісцевих, прийти численно, а особливо подбати про те, щоб на цьому відчиті була прийнята українська молодь, бо відчит буде звернений більш до молоді, чим до старших.

Г. Харко, голова;

Г. Приступа, секретар.

УВАГА! ЕЛМАЙРА, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ТОВАРИСТВО ІВАНА ФРАНКА, ВІДДІЛ 271
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

святкуватиме

15-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ

СВОГО ІСНУВАННЯ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPT.) 1937 РОКУ

В ГАЛІ НА LACKAWANNA AVE., & CENTER ST., ELMIRA, N. Y.

ПРОГРАМА СВЯТА.

Служба Божа зачнется в годині 10:30 рано — В годині 1-шій буде СПІЛЬНИЙ ОБІД. — По Обіді українські танцюристи в народних строях виступлять з танками. — Святочну промову виголосить гол. предс. У. Н. Союзу, М. МУРАШКО.

ПО СКИНЧЕННЮ СВЯТА БУДЕ ЗАБАВА

Комітет.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Проситься всіх членів від. 312 У. Н. Союзу прийти конечно на збори, які відбудуться в п'ятницю, 24-го вересня, в 8-мій год. ввечір у парохіяльній домі при

DELMORE AVE., SOUTH PLAINFIELD, N. J.

На тих зборах буде прийнятий гол. рек. секретар Д. Галичин.

В. ХМІЛЬ, секр. від. 312.

Всім відома річ, що одною з найпочитніших книжок є ПРИГОДИ ДЕТЕКТИВІВ. Усі їх читають і люблять. Фактом є, що найвизначніші люди, котрі все дуже заняті й багато читають, купують ці книжки, які вони читають для розваги. Як почнете читати пригоди детективів, то вони вас так захоплять, що не покинете їх читати, поки не скінчите.

Книгарня „Свободи“ дає спеціальну оферту на такі детективні новели:

ШЕРЛОК ГОЛМС : ЗНАК ЧОТИРЬОХ : НЕЗВИЧАЙНИЙ ЗЛОДІЙ
КРІВАВИЙ ШЛЯХ : ПЕС БАСКЕРВІЛІВ : СУД ЧОТИРЬОХ

Всі вище подані книжки разом можете тепер на-

бути у „Свободі“ за \$1.25

„SVOBODA“, 83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

РІЗДВЯНІ ПРОГУЛКИ ДО СТАРОГО КРАЮ

ПАРОПЛАВИ 3 НЬО-ІОРКУ:

EUROPA ... 27 ЛИСТОПАДА

NEW YORK ... 2 ГРУДНЯ

HAMBURG ... 9 ГРУДНЯ

EUROPA ... 16 ГРУДНЯ

Постійні потяги такі від самого корабля Європа започаткують вам приємну подорож до Старого Краю. Значення залізничного поїзду з Гамбурга.

Ближчі інформації дасть кожна місцевий агент або головне бюро.

HAMBURG-AMERICAN LINE

NORTH GERMAN LLOYD

57 BROADWAY, NEW YORK

КНИЖКИ ДЛЯ ДІТЕЙ

(як пам'ятка на закінчення шкільного року в українській школі).

- РОКСОЛЯНА** (Антін Лотоцький). Історичне оповідання з XVI століття, ілюстроване ... 40 ц.
- КОЗАК БАЙДА**, історичне оповідання про основника Запорізької Січі ... 25 ц.
- БАЙКИ ДЛЯ ДІТЕЙ** (Микола Погодний) ілюстроване ... 25 ц.
- МАНДРИВКА МИШКИ-ГРИЗНИКИ** ПО ЛЬВОВІ, (Я Вільшенко) образки Фартуха ... 50 ц.
- ПО РІДНОМУ КРАЮ** (в полотняній оправі з золотими витисками, Дмитра Дорошенка ... 85 ц.
- УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ КАЗКИ** зі збірника І. Рудченка, з 42-ма малюнками ... 40 ц.
- ОДАРКА**, повістка Андрія Чайківського ... 35 ц.
- МАТИ-СТРАДНИЦІ**, образці з побуту українських виселенців в таборі у Гмдині ... 20 ц.
- "СВОБОДА", 81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ВИКОРИСТАЙТЕ ЛІТНЮ ОФЕРТУ "СВОБОДИ"

Кожний новий передплатник, що пришле ОДНОРІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ НА "СВОБОДУ" в сумі \$6.00, ОДЕРЖИТЬ У ДОДАТКУ КНИЖОК НА СУМУ \$10.00.

По одержанні річної передплати адміністрація "Свободи" негайно вишле такому передплатникові каталог, з якого він вибере собі книжок на згадану суму. КОРИСТАЙТЕСЯ НАГОДИ І ЗБАГАЧУЙТЕ СВОЄ ЗНАННЯ ЧИТАННЯМ КНИЖОК.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ АДМІНІСТРАЦІЯ "СВОБОДИ" ПОВІДОМЛЯЄ УСІХ ТИХ, ШО ОГОЛОШУЮТЬ У "СВОБОДУ" РІЖНІ СВОІ ІМПРЕЗИ, ШО "СВОБОДА" НЕ МОЖЕ ПОМІЩУВАТИ В ОГОЛОШЕННЯХ НІЯКОЇ ЗГАДКИ ПРО ЯКІБЕБУДЬ "ВИГРАВКИ", БО ЦЕ ПРОТИЗАКОННЕ.

АДМІНІСТРАЦІЯ "СВОБОДИ".

ХЛІБОРОБСТВО В КИТАЇ

Хліборобство в Китаю має городовий характер. На 330 мільйонів гектарів землі живе там понад 400 мільйонів людей. Та що велику частину краю займають пустині й гори, тому густа населення в замешканих урочайних околицях виносить 600, а подекуди навіть 1,200 до 1,500 душ на 1 кв. м. Величезне значіння для городової системи хліборобства Китаю має те, що пори року наступають дуже правильно, так що заздалегідь можна означити майже з математичною точністю, який буде врожай.

У північному Китаю плекають головну просо, крім того городовину та стручкові рослини. Пшениці, гречки, ячменю і вівса сіють тут лише дуже мало. На півдні головний продукт це багаторіжний рис, що вкриває 1/2 всієї управної землі цієї частини краю. Рис дає двічі до року жнива. Крім того родиться тут городовина, стручкові рослини, цукрова тріша, чай, тютюн, мак, корінні рослини. Ріпак, гірчиця, арахіс (підземний горох) і сезам (вангльо) доставляють олію, а їх відпадки добрий навіз. Пряжу і одяговий матеріал доставляють бавовна і коноплі, а морське дерево вживляють в плетіння шовкових пряжі. Плекають тут теж овочеві дерева.

Під управою є широкі, каналами поперетинані поля. На півдні побудували на узбіччях штучно підмуровані в виді сходів — тераси, на які понасадили врожайної землі. Так само уладили штучні ґрунти на прикриплених на озерах тратвах на які насадили верстви городової землі.

На терасах і в горах одиницею хліборобським знаряддям є рикаль, граса та граблі. На рівнинах уживають також плуга, борони та камінного вальця. Роботу коня чи вола виконує тут людина, а лише 1/10 хліборобів поспігується працею волів. Китайські хлібороби працюють дуже пильно. Бачимо це на управі рису. Після випалення стерні та бур'янів та після погноєння перекопують поле і заскорджують граблями. На більшій господарствах оріють двічі, боронять, потім зрошують землі допатою і граблями та вальцюють на гладко. Рослин не сіють відразу на полі, лише на спеціальних грядках. Там за безпечені валом перед комахами і добре навожені кильчатся скоріше. Сіють у різну пору, щоб мати, коли треба, молоді рослини. Після підготовки поля садять на ньому вже підрослі рослини. Ростина така росте дуже гарно, так що одне засіане зерно дає яких 60 колосків. Кусики поля дає багате жниво, так багате, що хлібороб не може всього зужити на власні потреби. Завдяки цій системі мають прожиток і ті мільйони людей, які зовсім не працюють на рлі.

Засаджені свіжо поля заливають водою. При тому поспігується ріжними способами наводнення. Щоб наводнення було добре, тієї справи доповнює цілий штаб державних службовиків. Під водою ростуть рослини скоро, а хлібороб у весь час піклується ними. Малі та слабкі рослини

винають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

Коли знову погноять поле намулом, зогнилим рибами, компостом і вапном, повторюється наново управа рлі. Бо земля по жнивях ні хвилини не лежить обголом. Звичайно відбувається воно так: 1) від травня до липня плекають рис для домашнього вжитку, 2) від липня до жовтня рис для експорту, 3) дають рис, 4) конюшину сіють у лютий, як зелені навіз, 5) після наводнення зер-

нають, вони, перемішані з намулом, служать за навіз для обкладання корінців. Потім знову наводнюють, а рослини підливають навозом, розпушеним водою. Коли рис починає достигати, переставляють його наводнювати. Жнуть рис серпами. Потім на токах виносять рис примитивними спосібми, кам'яними вальцями, які тягнуть воли.

но збирають у квітні. Потім знову гноять землю і наново плекають рис. Так одне поле дає три жнива збіжжя, один збір городовини та один зелений навіз. А земля така врожайна, що один гектар землі дає врожаю стільки, як в інших краях 10 до 20 гектарів. У холдинішнім північній Китаю бувають лише два жнива до року. І така господарка є вже в Китаю без перерви від кількох тисяч літ, а земля не відпочиває ніколи.

У Китаю вся земля є державною власністю, одначе кожний чоловік може її дістати 3/4 гектара, як неоподільне ділчине добро, якого не може продати. Так 75 мільйонів або 1/4 поверхні Китаю є в руках малоземельних хліборобів, а ціла решта є в руках держави. Та і з державної землі можна одержати за дрібну плату малі парцелі на умовах ділчиног вжитковог права. Право це вільно виарендувати або продати, а вигідас воно лише тоді, коли поле три роки лежало обголом. Тому, що в Китаю управляют поле дуже дбайливо, треба до того багату рук і тому теж один чоловік не може мати більшої посілости. Так то середні селянські господарства виносять 3 до 6 гектарів, а 12 до 18 гектарів у горах. Більші господарства з давніх часів по 300 до 500 гектарів виарендовані у дрібних парцелях за оплатою 1/2 до 1/3 часті збору.

Так живе у Китаю 90 мільйонів родин на кусянках ґрунту величиною 3 1/2 гектара, а багато мають і менші господарства від 1/2 до 1 1/2 гектара.

Огородове хліборобство вимагає багату рук до праці. Тому то кожний китаець старається мати якнайбільше дітей. Крім того і брати ділчиног господаря мешкають при ньому з родинами та спільно працюють на рлі. Хліборобська система в Китаю забезпечує достаточний прожиток мільйонам масам населення. Та населення це виставлене на нечувані стихійні нещастя, як: довготривала студія, посуха, повені, землетруси, політичні неспокої, громадянські війни, бандитські грабіжі і т. д. Тоді населення рлодує, вигибає з голоду.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОЗИЧКИ ГІПОТЕЧНІ (МОРГЕДЖОВІ)

Власники домів чи ви довший за позити, віддати або маєте інші доми? Зайдіть до нас. Може ми вам допоможемо. 216-23

GROSS, 224 — 6th Street, Hoboken, N. J.